

การศึกษารากศัพท์และวัฒนธรรมของคำว่า “จี้” ในภาษาลาวเวียง ตำบลหนองกบ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
 A STUDY OF LANGUAGE AND CULTURE OF “/khî:/” (FECES) OF LAO-WIANG IN NONG KOP
 SUBDISTRICT, BAN PONG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

สมิทธิชา พุมมา 5037434 LCLG/D

ปร.ด. (ภาษาศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : นรเศรษฐ์ พิสิฐพันธ์, Ph.D. (LINGUISTICS); โสภณา ศรีจำปา, Ph.D. (LINGUISTICS); ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร, Ph.D. (LINGUISTICS);

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของ วิทยานิพนธ์ นี้คือ เพื่อศึกษาคำและความหมายของคำว่า “จี้” และศึกษาภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมของคนลาวเวียง ตำบลหนองกบ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านการใช้คำว่า “จี้” การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมจากคำและสำนวน “จี้” ในภาษาลาวเวียง ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 430 รายการ ผลการศึกษาพบว่า ความหมายของคำว่า “จี้” ในภาษาลาวเวียงแบ่งออกเป็นสองชนิด ได้แก่ ความหมายโดยตรงหรือความหมายพื้นฐานของคำและความหมายโดยนัยซึ่งเกิดจากการขยายความหมายของคำว่า “จี้” หรือการเปรียบเทียบลักษณะของ “จี้” กับสิ่งต่างๆ

การใช้คำว่า “จี้” ในภาษาลาวเวียง แบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ได้แก่ 1) “จี้” ที่ใช้เรียกของเสียที่ออกจากร่างกายคนหรือสัตว์ เช่น จี้ของคนและสัตว์ รวมถึงจี้ที่เป็นของเหลือใช้ในชีวิตประจำวันของคน ซึ่งเป็นความหมายพื้นฐานของคำว่า “จี้” 2) “จี้” ที่ใช้เรียกสิ่งต่างๆ ซึ่งเกิดจากความหมายขยาย เช่น ชื่อธรรมชาติ , ชื่อพืช, ชื่อสัตว์, ชื่อสิ่งของ, ชื่อสี, ชื่อโรคภัย เป็นต้น 3) “จี้” ที่นำไปใช้เรียกพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การกระทำหรือความรู้สึก จะมีความหมายว่า มักจะทำพฤติกรรมเช่นนั้นมากเกินไปและมักมีความหมายในแง่ไม่ดี 4) “จี้” ที่ใช้เป็นคำอุทานหรือคำด่า จะมีความหมายในเชิงลบ และ 5) “จี้” ที่นำไปใช้ในทางวัฒนธรรมคำสอน เช่น วรรณกรรม, สำนวน, สุภาษิต นอกจากนี้แล้ว การใช้คำว่า “จี้” ในภาษาลาวเวียงยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวลาวเวียงตำบลหนองกบหลายประเภท ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น, การประกอบอาชีพ, อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้, ความเชื่อและค่านิยม, อาหารการกิน, โรคภัยไข้เจ็บ, สภาพสังคม, และการเมืองการปกครองท้องถิ่น